

Autóvillamosság, autóelektronika (GEVEE097-B)

Hét	Előadás (hétfő)	Gyakorlat (szerda)
1. (7.)	Gépkocsi villamos hálózata	Gépkocsi multiplex hálózata
2. (8.)	Generátor	Generátor elektronikus feszültségszabályozója
3. (9.)	Akkumulátor	Akkumulátor menedzsment
4. (10.)	Indítómotor	Indító-generátor
5. (11.)	Gyújtás, előgyújtás szabályozás	Kondenzátoros gyújtás
6. (12.)	Benzinbefecskendezés	Automata sebességváltók
7. (13.)	1. zárthelyi dolgozat	Közös nyomócsövű Diesel rendszer
8. (14.)	Blokkolás-, kipörgés-gátlók, járműdinamika szabályozás	Légzsákok
9. (15.)	Világítás, Litronic, PES	LED világítás és világításfejlesztési rendszerek
10. (16.)	Fedélzeti műszerek, fedélzeti diagnosztika	Diagnosztikai bemutató
11. (17.)	Húsvét hétfő, munkaszüneti nap	Elektromágneses zavarvédelem
12. (18.)	Hangjelző berendezés, ablaktörlő	Május 1. munkaszüneti nap
13. (19.)	Károsanyag kibocsátás felügyelete	2. zárthelyi
14. (20.)	Villamos hajtású gépkocsik	1. és 2. pótzárthelyi

- A tárgy lezárásának módja: aláírás, gyakorlati jegy.
- Az aláírás és a gyakorlati jegy megszerzésének feltétele:
  - A zárthelyik legalább 50%-ra történő teljesítése.
  - A zárthelyik írása a tanulmányi rend alapján történik.
  - A sikertelen zárthelyit a megadott időpontban lehet pótolni.
  - Előadások és gyakorlatok látogatása.

Miskolc, 2019. február 17.

Dr. Tóth Lajos Tibor
megbízott intézetigazgató

Erdősy Dániel
tanszéki mérnök

I. Minta zárthelyi

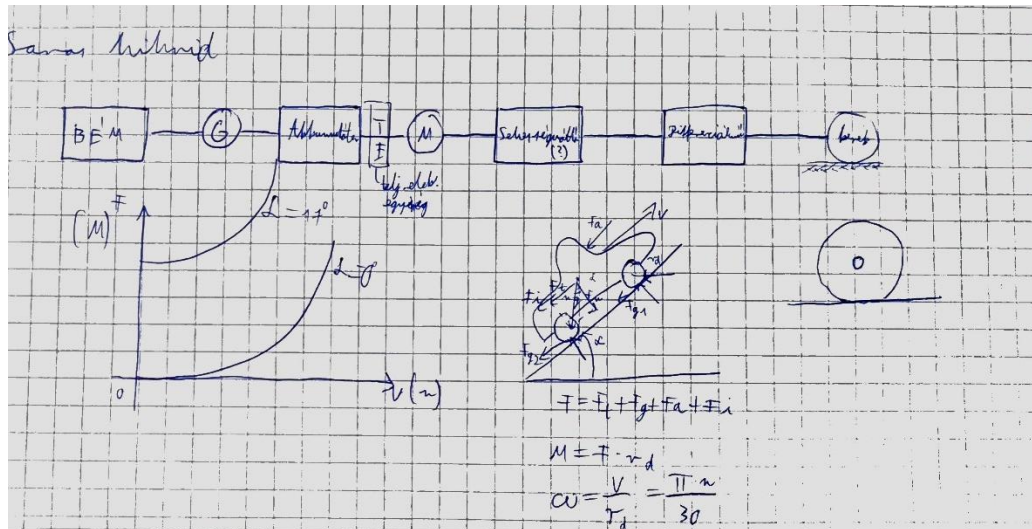
1. Vezeték tulajdonságok (7 pont)

Vezetékek

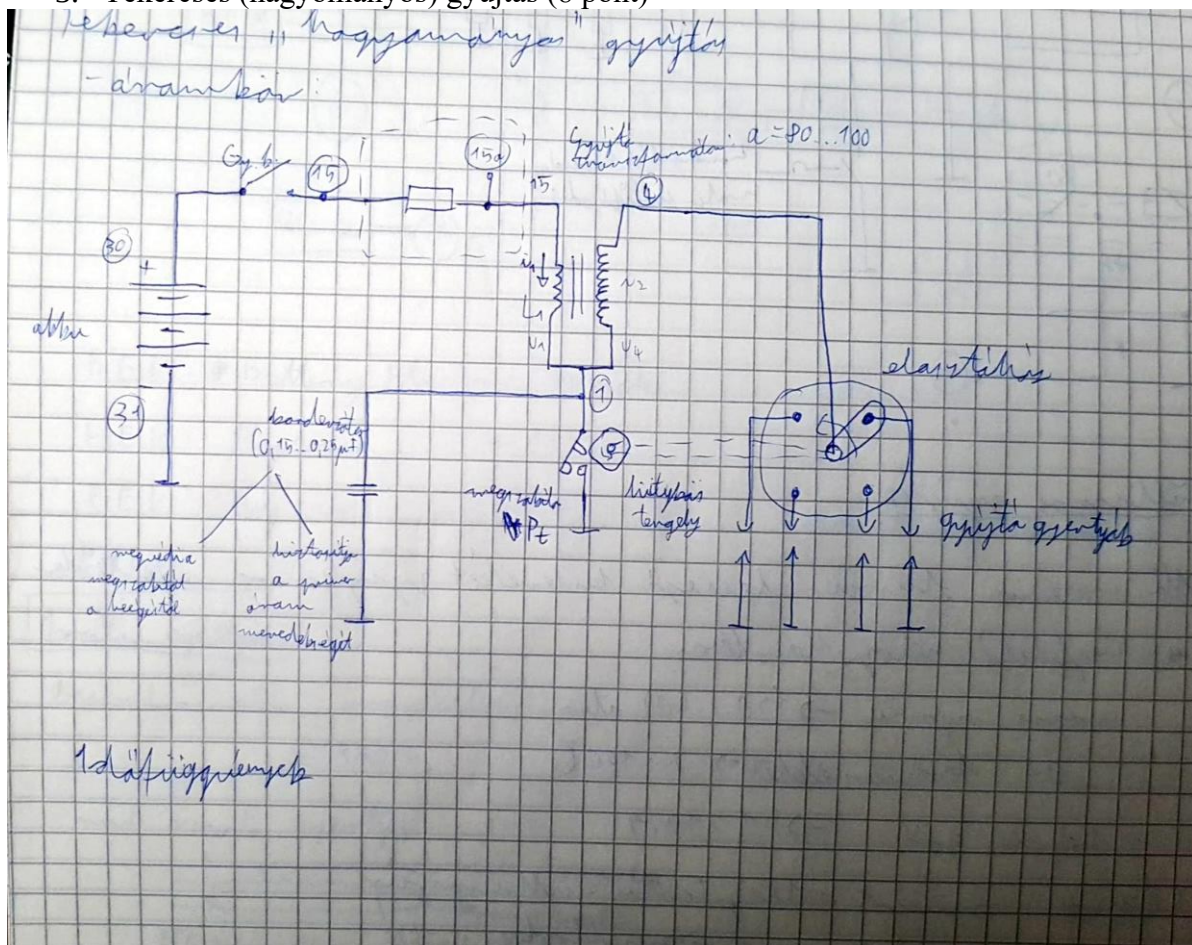
- sodrott keresztmetszetű, hajlékony rézvezeték
- a szigetelés rugalmas, kavicsálló műanyag
- hőmérséklet tartomány: -40°C - $+100^{\circ}\text{C}$
- ellenállás körkörös vagy szelvényes, rönkszerű, maszkos, szálak, szálak, szálak, töltőanyagok
- a szálakon az üvegcső, de túl hosszú nem lehet
- szabad vízre
- műanyag fűtővezeték
- gumidugós átviteli
- minden gépkocsival van egy vezeték, amely az alagút alatt, mint a csatlakozás
- a vezeték egyrészt mellett: belső köteget alkot textilszállal, műanyagcső: belső tárnak
- belső tárnak belső tárnak

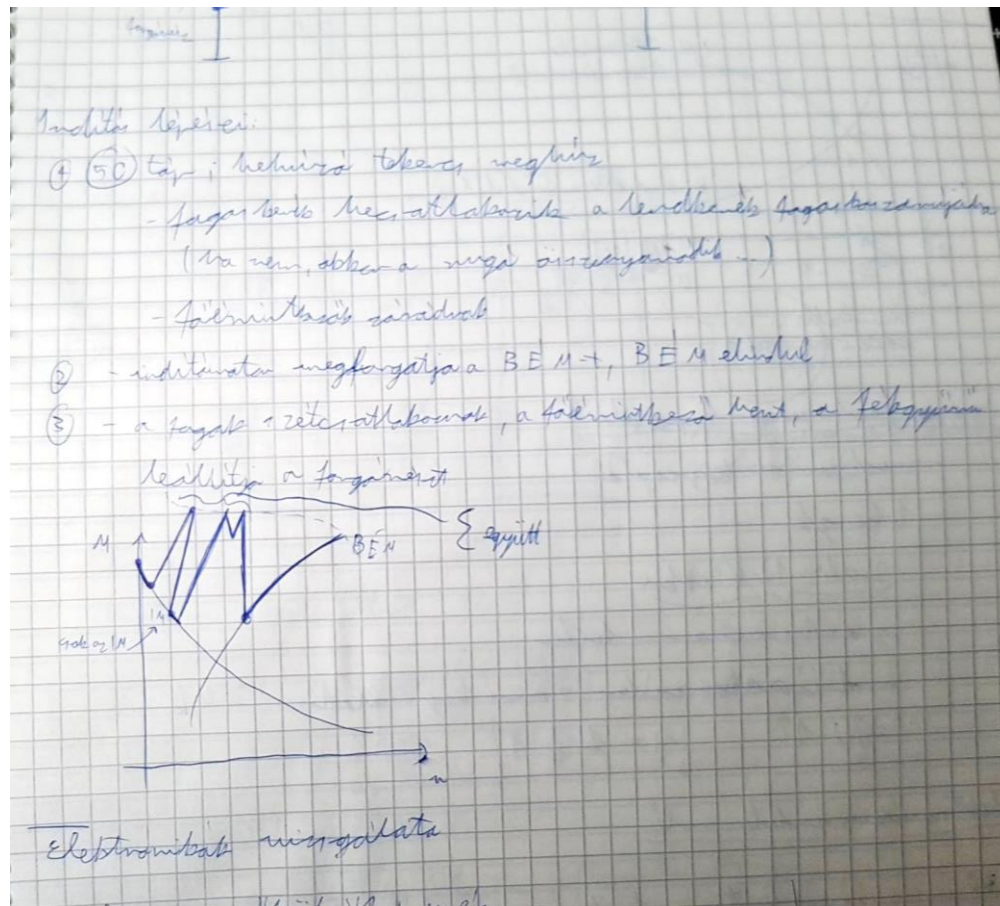

3. Tekercses (hagyományos) gyűjtás (8 pont)

4. Indítás lépései (5 pont)

5. Választható feladat (7 pont)
- a. Akkumulátor típusok

akkumulátor típusok

- Ni Cd: E: hosszú élettartam

nem igényel gondoskodást

H: "memória-effektus"

+ : hűtő beépítés

- Ni MH: E: mikael - metál - hibrid

E: nincs memória effektus

H: drágább

nem jelentőségi különbség

+ : hűtő beépítés, vill. hűtő csatlakozás

- Li-ion: Li utolsó az elektródot sorban

$U_{cella} = 3,7V$

anód: grafit

katód: fémoxid

grafit hozzáadásával élettartam nő (akár 4x)

elektrolit: szerves oldószer (pl.: etilén karbonsav)

ennek alatti vezető anyag (LiCl, Cs, LiClO₄)

adalek: élettartam növelő

katód: fém - " - (direkt kárház)

- Li-polimer: elektrolit: polimer (polifenilén polietilén)

+ LiClO₄, LiPF₆, LiFSO₃

E: nagy energiasűrűség

bis átvizsgálás

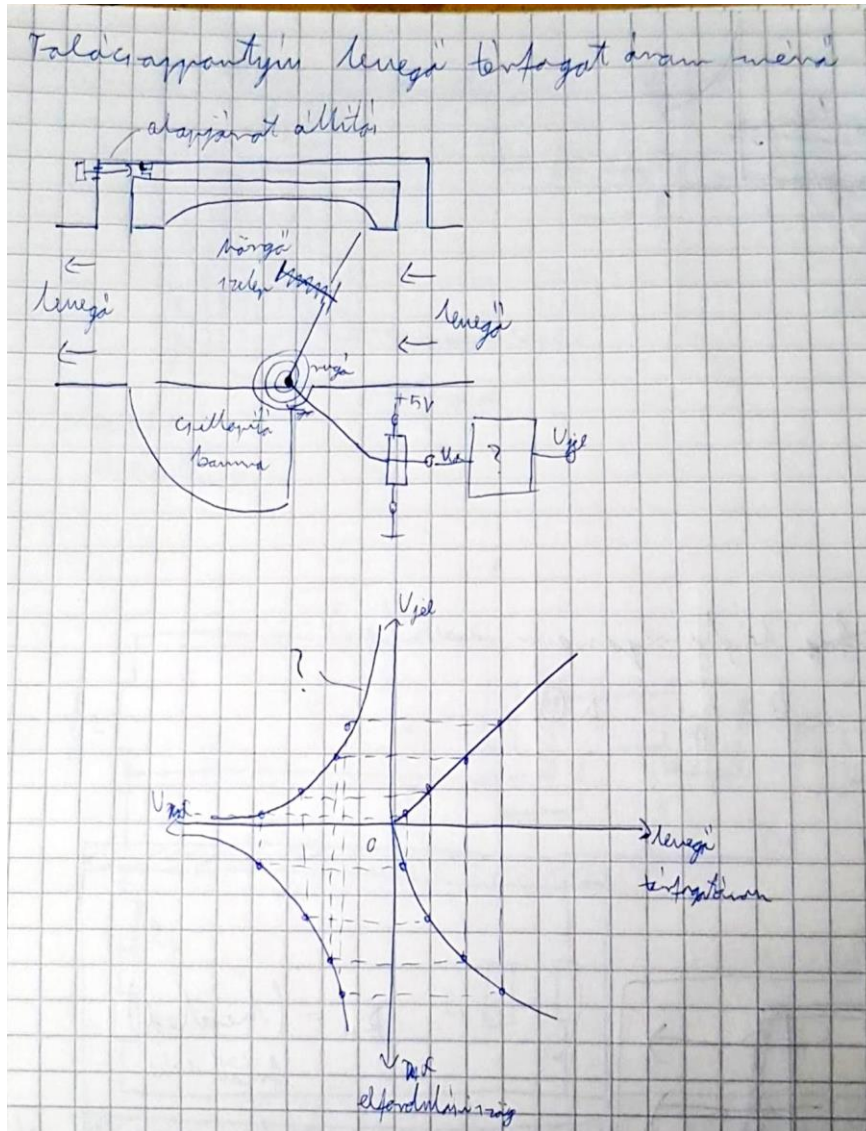
H: drága

érettben a hőmérsékletre, áramra

Li → ritka fém

- Li-Seleni: 2x energia sűrűség

b. Tolócsappantyús levegő térfogatáram mérő

II. minta zárthelyi

1. Sorolja fel a tanult aktív és passzív biztonsági rendszereket! (5 pont)

<u>Biztonsági rendszerek</u>	
<u>Aktív</u>	<u>Passzív</u>
- koleszt megelőzése	- koleszt bekövetkezése után
- ABS (Működés nélkül fékrendszer)	- határ csökkentése
- ASR (Környezet)	- gyújtás zavar
- VDC/ESP (járműdinamika szabályozás)	- biztonságos utasfoglalás
- vezetőirányító rendszer	- féktároló
pl.: távtároló automatika	- ülés rámpab
	- bioldó pedál
	- biztonsági áram → gépjárműben
	- kábelerő
	- telekommunikációs kommunikáció
	- bevezető
	- légző

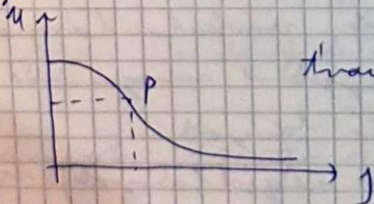
2. Mutassa be az ASR-t! (4 pont)

<u>ASR - Anti-Slip Regulation</u>	
<u>TCS (Traction Control System)</u>	
ABS szenzorok adatait származtatja a motor teljesítményét	
$v < 40 \frac{\text{km}}{\text{h}}$	$\rightarrow$ motor teljes. ↓ + fékezés
$v > 40 \frac{\text{km}}{\text{h}}$	$\rightarrow$ motor teljes. ↓
feltétele az elektronikus gázpédál használatának:	
- gátpédál, v. elfajított gátpédál	
- üzemanyag ellátás csökkentése	
- "párkáló" kerek fékezése	
- együtthajtás az ESP-nél	

3. Mutassa be a fémhalogén lámpa működését, tulajdonságait, előnyeit, hátrányait! (5 pont)

Fémhalogén lámpa (MH - Metal Halide)
 HID (High Intensity Discharge)
 indukciós gerjesztés
 nagygyomári gázok és fémek
 Nátrium, Indium, ~~alt~~ Tallium, Ór, Litium

Szandium, Prizmasium, Halomium
 a röntgen károsító hatással befolyásolja
 + röntgenképet is
 indukciós az áram nagy hőmérsékleten
 500-5000 Pa, 1100 °C (körüli)
 helyette Xenon
 felbontásuk 5%, 3 mg után 90% fénysugár
 38 W HID → 3500 lm fénysugár → 250 W
 incandescens
 röntgen: 3500-20000 K
 normál esetben 4100 K körül (6-8000 K is lehet)
 -: jó hővezető, ellenálló, magas hőmérséklet, jó kontraszt, alacsony hővesztés
 H: nedves, nagy, nagy áramú
 (40%-kal jobban működik)
 negatív ellenálló karakterisztika, ezért kell elátás,
 a gerjesztés, a csőben folyó áramot befolyásolja
 áramlási!

 Elektromos elátás kell

4. Milyen optikai működés alapján csoportosíthatók a világító és jelzőberendezések? (4 pont)

Parabolikus reflektoras rendszer
 Ellipszoid tükrös (DE) vetítőlencsés rendszer
 Szabad formájú (Fornel Form = FF) rendszer
 Super DE (FF-el kombinált rendszer)

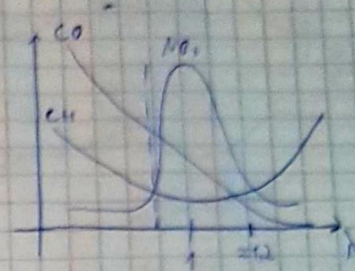
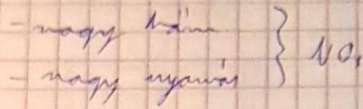
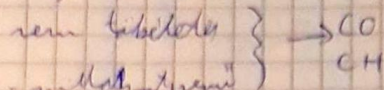
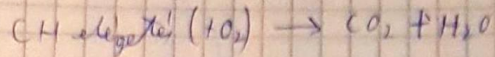
projekciós

Felrakódások: - 1. zóna optika tükrös felület
 - második optika Fornel-optika
 - fénygyűjtő optika reflektor
 + szűrő

Kialakítás: gárga is lehet

5. Hogyan működik a katalizátor? (ábrával együtt) (5 pont)

Katalizátor

λ léghéptérfogat térfogata

1 kg benzin elégetéséhez 14,4 kg levegő

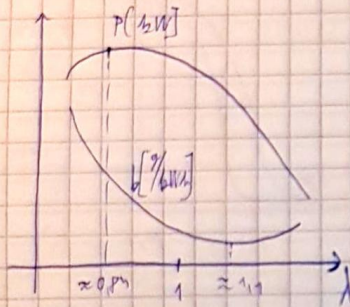
túlsúly levegő

hiány levegő

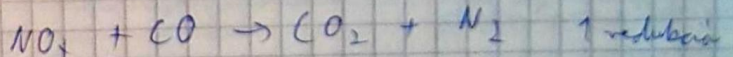
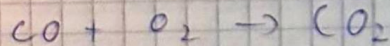
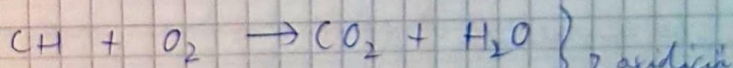
$$\lambda = 1$$

$$\lambda > 1 \text{ felesleg}$$

$$\lambda < 1 \text{ hiány}$$

katalizátorban elektrokémiai és katalitikus hőmérséklet

3. utas katalizátor
(300°C - 800°C)
vagy hőmérséklet

$$\eta \approx 90\% \text{ ha } \lambda = 1 !$$

gázok kémiai reakciója

hőmérséklet emelkedése

de nem megengedett $\Rightarrow$ hőmérséklet csökkenése

6. Mik azok a Readiness-kódok? Mikor képezi őket a motorvezérlő? (4 pont)

Readiness-kódok (vizsgálati készenlét)

Az EOBD valamennyi elektronikus alkatrész megfelelő működését folyamatosan felügyeli. Ezen túlmenően teljes rendszereket is felügyel, amelyek nem állandóan aktívak.

Annak érdekében, hogy a környezetvédelmi felülvizsgálat előtt biztonsággal fel lehessen ismerni, hogy az OBD-rendszer felügyelete teljes körű volt-e, ún. Readiness-kódokat alkalmaznak, amelyek az egyes rendszerek üzemkésztségét jelzik vissza.

A Readiness-kódok 12-jegyű bináris karaktorsorozatok, ahol minden helyértéken 0 (diagnosztika végrehajtva) vagy 1 (diagnosztika nincs végrehajtva) állhat (5. táblázat).

A motorirányító egység Readiness-kódot képez, ha

- valamennyi diagnosztika hiba nélkül lefutott és a MIL-lámpa nem világít,
- valamennyi diagnosztika lefutott, felismert hiba került a hibatárolóba és ezt a MIL-lámpa jelzi,
- a Readiness-kódot törölték,
- a motorirányító egységet első ízben helyezték üzembe.

7. A CISPR 25 szabvány mit szabályoz? (3 pont)

Járművek, hajók, belső égésű motorok – Rádiójel zavarási karakterisztikák – limitek és mérési metódusok a fedélzeti vevők védelmére